

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 16/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi joukkoliikennelain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä marraskuuta 2012 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
eduskunnalle laiksi joukkoliikennelain muutta-
misesta (HE 143/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- suunnittelija Iida Huhtanen, liikenne- ja vies-
tintäministeriö

- lupapäällikkö Pasi Hautalahti, Etelä-Pohjan-
maan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökes-
kus
- johtava joukkoliikenneasiantuntija Marja Ro-
senberg, Liikennevirasto
- yhdyskuntajohtaja Matti Matinheikki, Oulun
kaupunki
- osastopäällikkö Ari Heinilä, Linja-autoliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympä-
ristökeskus.

HALLITUKSEN ESITYS

Joukkoliikennelakiin ehdotetaan viranomaisten
väliseen toimivallanjakoon liittyviä muutoksia.
Lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että Oulun
kaupungista tulisi seudullinen viranomainen,
joka toimisi joukkoliikenteen toimivaltaisena vi-
ranomaisena sen oman alueen ohella myös Iin,
Kempeleen, Limingan, Muhoksen ja Tyrnävän
alueella. Joukkoliikenneluvan ja yhteisön liiken-
neluvan myöntämiseen, valvontaan ja peruutta-

miseen liittyvät tehtävät ehdotetaan keskitettä-
viksi Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskukselle. Lisäksi ehdotetaan, että
Liikennevirasto päättäisi valtion talousarviossa
osoitetun joukkoliikenteen määrärahan kiin-
tiöimisestä toimivaltaisille elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskuksille.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivä-
nä tammikuuta 2013.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä
syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-
kunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksen-

mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen
hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Valiokunta pitää toimivaa joukkoliikennettä
sekä kansalaisten tasapuolisten liikkumismah-

dollisuuksien että liikenteen ympäristötavoitteiden saavuttamisen kannalta erittäin tärkeänä yhteiskunnan peruspalveluna. Valiokunta katsoo, että selkeänä tavoitteena tulee olla joukkoliikenteen käytön lisääminen.

Esityksessä ehdotetaan joukkoliikennelakiin (869/2009) viranomaisten toimivallanjakoon liittyviä muutoksia. Oulun kaupungista tulisi jatkossa joukkoliikennelaissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen sen oman alueen lisäksi myös Iin, Kempeleen, Limingan, Muhoksen ja Tyrnävän alueella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yhteiseksi toimielimeksi Oulun seudulla tullaan perustamaan kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta. Valiokunta toteaa, että ihmisten liikkuminen ja työssäkäynti kaupunkiseuduilla tapahtuu usein pitkälti kuntarajoista riippumattomasti. Seudullisten viranomaisten perustamisella voidaan pyrkiä varmistamaan, että myös liikenteen suunnittelu ja toteutus tapahtuu suurempana seudullisena kokonaisuutena ja työssäkäyntialueiden kannalta taroituksenmukaisella tavalla. Valiokunta pitää näin ollen saamansa selvityksen perusteella ehdotusta Oulun kaupungin nimeämisestä toimivaltaiseksi viranomaiseksi Oulun seudulla kannatettavana.

Esityksessä ehdotetaan, että joukkoliikenneluvan ja yhteisön liikenneluvan myöntämiseen, peruuttamiseen ja valvontaan liittyvät tehtävät keskitetään koko maan osalta Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Lupahallinnon toimivallan keskittämistä koskevilla ehdotuksilla pyritään kokoamaan joukkoliikennelupiin liittyvää osaamista ja tehtävät yhteen paikkaan. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu eräänä yleisenä näkemyksenä esille, että joukkoliikennelain soveltaminen ei kaikilta osin ole ollut tähän mennessä yhtenäistä ja täten riittävän ennakoitavaa maan eri lupaviranomaisissa. Valiokunta katsoo, että lähtökohtaisesti ehdotettu joukkoliikenteen lupahallinnon tarkoituksenmukainen keskittäminen on omiaan yhtenäistämään käytäntöjä ja tulkintoja, mikä on edullista sekä viranomaistoiminnan tehokkuuden että alan toimijoiden kannalta tulkintojen ja käytän-

töjen yhtenäistymisen ja ennakoitavuuden lisääntyessä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että Liikennevirasto voisi jatkossa päättää valtion talousarviossa osoitetun joukkoliikenteen määrärahan jakautumisesta toimivaltaisille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Tällä hetkellä tämä tehtävä kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle. Ehdotuksen mukaan virasto saisi käyttää kyseistä määrärahaa myös kehittämiseen, suunnitteluun ja tutkimukseen. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille huoli siitä, että tämä saattaa vähentää joukkoliikenteeseen käytettävissä olevia varoja. Valiokunta pitää kuitenkin ehdotusta saamansa selvityksen pohjalta perusteltuna.

Asiantuntijakuulemisessa esitystä on pidetty yleisesti tavoitteiltaan ja pääosin toteutukseltaankin kannatettavana. Liikennelupien peruuttamista ja peruuttamiseen liittyvää kuulemismenettelyä koskevan esityksen 32 §:n osalta asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että valtakunnallinen liikennelupajärjestelmä (Valu) ei nykyisellään sisällä tietoja kaikista peruutettavista luvista, mikä voi hankaloittaa säännöksessä tarkoitettun voimassa olevat luvat myöntäneiden viranomaisten kuulemismenettelyn toteuttamista. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että lupien myöntämisessä, peruuttamisessa ja valvonnassa luodaan toimivat ja riittävän tehokkaat menettelytavat ja tarvittaessa myös käytettäviä tietojärjestelmiä kehitetään siten, että ne osaltaan tukevat säännösten toteuttamista. Valiokunta kiinnittää huomiota myös joukkoliikennelupien ja reittiliikennelupien valvonnan tehokkuuden ja riittävien resurssien turvaamisen tarpeeseen. Sekä lupaviranomaisten että myös tien päällä tapahtuvan valvonnan tulee olla siinä määrin tehokasta, että sillä on myös ennalta ehkäisevää vaikutusta.

Yleisesti valiokunta pitää joukkoliikennelain tehokasta toimeenpanoa erittäin tärkeänä lähivuosien tavoitteena linja-autoliikenteen palvelutason turvaamiseksi maan eri alueilla. Tavoite edellyttää kokonaisuuden toimivuuden kannalta yhteistä tahtotilaa, koordinointia sekä tiivistä ja toimivaa yhteistyötä yrittäjien, kuntien sekä toi-

mivaltaisten viranomaisten ja muiden liikenteen viranomaisten välillä. Tähän kokonaisuuteen vaikuttavana myös nyt käsiteltävänä olevan ehdotuksen käytännön toteutuksen ja tulkintojen seuraaminen, vaikutusten arviointi sekä muutoksista tiedottaminen ovat tarpeen, jotta joukkoliikenteen palvelutaso kokonaisuutena paranee ja palvelut voidaan tuottaa asiakaslähtöisesti ja edullisesti. Yleisesti valiokunta toteaa, että joukkoliikenteen tuella ja sen tason säilymisellä

on hyvin olennainen merkitys joukkoliikennejärjestelmän kokonaisuuden toimivuuden ja tulevaisuuden kehityksen kannalta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kalle Jokinen /kok
vpj. Osmo Kokko /ps
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Thomas Blomqvist /r
Ari Jalonen /ps
Kalle Jokinen /kok
Jukka Kopra /kok

Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd
Arto Satonen /kok
Eila Tiainen /vas
Ari Torniainen /kesk
Oras Tynkkynen /vihr
Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula.